Тема 8. Інформаційна складова міжнародної діяльності

Мета: формування уявлення про роль інформації в міжнародній діяльності, ознайомлення з основними поняттями міжнародної інформації та міжнародних інформаційних відносин, а також з об'єктами й суб'єктами міжнародної інформаційної взаємодії.

Основні терміни та поняття: міжнародна інформація, інформаційні ресурси, інформаційні потоки, міжнародна інформаційна діяльність, міжнародні інформаційні відносини, інформаційна безпека, інформаційні системи, суб'єкти міжнародних інформаційних відносин, об'єкти інформаційних відносин, глобальний інформаційний простір, інформаційні технології.

План

1. Основні поняття міжнародної інформації і міжнародних інформаційних відносин.
2. Міжнародна інформаційна діяльність.
3. Поняття міжнародної інформації.
4. Предмет міжнародних інформаційних відносин.
5. Об'єкти та суб'єкти міжнародних інформаційних відносин.

1. Основні поняття міжнародної інформації і міжнародних інформаційних відносин

Міжнародна інформація – це сукупність даних, повідомлень, аналітичних матеріалів та знань, які циркулюють між країнами, міжнародними організаціями, компаніями та іншими суб'єктами міжнародної діяльності і використовуються для прийняття управлінських рішень у сфері зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД).

Міжнародна інформація характеризується наступними особливостями:

1. **Транскордонність** – вона передається через національні кордони і має універсальне значення для суб'єктів міжнародної економічної взаємодії. Наприклад, дані про світові ціни на сировину, курси валют, торгові обмеження або глобальні економічні тенденції є міжнародною інформацією.
2. **Системність і структурованість** – інформація систематизується відповідно до певних критеріїв: видів товарів, географії ринку, типу суб'єктів ЗЕД, ризиків чи інвестиційних можливостей.
3. **Актуальність і достовірність** – міжнародна інформація повинна бути своєчасною та перевіреною, оскільки на її основі приймаються стратегічні рішення підприємств і держав.

Міжнародні інформаційні відносини – це взаємодія між державами, міжнародними організаціями, підприємствами та іншими суб'єктами, яка забезпечує створення, обмін, обробку та використання міжнародної інформації. Ці відносини формуються на основі законів, міжнародних угод та стандартів обміну даними, і мають на меті:

- ✓ забезпечення доступу до інформації про зовнішні ринки;
- ✓ сприяння міжнародній торгівлі та інвестиціям;

- ✓ захист конфіденційної та комерційної інформації;
- ✓ підтримку ефективного управління міжнародними проектами та угодами.

Важливо розрізняти **різні види міжнародної інформації**:

- ✓ **Комерційна інформація** – дані про ціни, попит і пропозицію, потенційних партнерів та конкуренцію на зовнішніх ринках. Наприклад, аналітичний звіт про тенденції на ринку електроніки в ЄС.
- ✓ **Конфіденційна інформація** – стратегічні плани, комерційні секрети та інші дані, обмін якими регламентується спеціальними угодами і нормами безпеки.
- ✓ **Аналітична інформація** – прогнозні оцінки ринку, ризиків, політичної та економічної стабільності, що дозволяють планувати зовнішньоекономічні стратегії.
- ✓ **Статистична інформація** – офіційні дані міжнародних організацій (ООН, Світовий банк, МВФ), державних установ та торгово-промислових палат, які використовуються для дослідження ринку та оцінки можливостей підприємств.

Міжнародні інформаційні відносини забезпечують **ефективний обмін інформацією**, що є необхідним для:

1. **Прийняття стратегічних рішень підприємствами**, включаючи вибір ринку збуту, оцінку конкурентного середовища та ризиків.
2. **Формування державної зовнішньоекономічної політики**, включаючи визначення пріоритетних галузей для експорту та імпорту.
3. **Забезпечення науково-аналітичної підтримки інвестиційних і торговельних проектів**, що дозволяє мінімізувати ризики і підвищувати ефективність міжнародної діяльності.

Основні поняття міжнародної інформації та міжнародних інформаційних відносин є фундаментом для побудови системи ефективного інформаційного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності. Вони створюють основу для своєчасного, точного та системного прийняття управлінських рішень у глобальному бізнес-середовищі, сприяють підвищенню конкурентоспроможності підприємств та забезпечують дотримання правових і етичних норм обміну інформацією.

2. Міжнародна інформаційна діяльність

Міжнародна інформаційна діяльність – це комплекс організаційних, технологічних та аналітичних заходів, спрямованих на створення, обробку, систематизацію, поширення та використання інформації у сфері міжнародної економіки. Вона охоплює діяльність державних органів, міжнародних організацій, комерційних структур, науково-дослідних інститутів та інших суб’єктів, які беруть участь у зовнішньоекономічних відносинах.

Мета міжнародної інформаційної діяльності полягає в **забезпеченні ефективного функціонування зовнішньоекономічної діяльності**, зменшенні ризиків і підвищенні конкурентоспроможності підприємств на світових ринках. Вона дозволяє підприємствам своєчасно отримувати дані

про зміни попиту та пропозиції, конкурентне середовище, законодавчі та політичні обмеження, валютні коливання, транспортні та логістичні умови.

Основні складові міжнародної інформаційної діяльності

1. **Збір інформації**. Міжнародна інформаційна діяльність починається з систематичного збору даних, які надходять з різних джерел.

✓ **Первинна інформація** – дані, отримані безпосередньо підприємством шляхом опитування, інтерв'ю, фокус-груп, спостереження або власних маркетингових досліджень на зовнішніх ринках. Наприклад, компанія, що планує вийти на ринок ЄС, проводить опитування потенційних покупців та аналізує їхню поведінку.

✓ **Вторинна інформація** – дані, зібрані раніше іншими організаціями, такими як статистичні служби, торгово-промислові палати, міжнародні організації, бази даних та наукові публікації. Приклад: використання звітів Світового банку або Міжнародного валютного фонду для аналізу макроекономічного стану країн.

2. **Обробка та систематизація інформації.** Після збору інформація піддається аналітичній обробці, класифікації та систематизації. Це дозволяє створювати **структуровані дані**, які зручні для прийняття управлінських рішень. Наприклад, підприємство може класифікувати інформацію за видами товарів, регіонами збуту або рівнем конкурентів.

3. **Поширення та обмін інформацією.** Один з ключових аспектів міжнародної інформаційної діяльності – це організація обміну інформацією між суб'єктами міжнародних економічних відносин. Такий обмін може здійснюватися через:

✓ електронні платформи та онлайн-бази даних;

✓ міжнародні конференції, виставки, ярмарки та форуми;

✓ звіти, аналітичні довідки та бюлетені торгово-промислових палат і державних органів. Наприклад, торгово-промислова палата України надає компаніям дані про потенційних партнерів за кордоном, вимоги до сертифікації товарів та правила експорту.

4. **Аналіз і прогнозування.** На основі зібраної та систематизованої інформації здійснюється аналіз ринків, конкурентів, економічних та політичних умов, валютних ризиків, потенційних можливостей і загроз. Це дозволяє підприємствам **приймати стратегічні рішення**, розробляти маркетингові та інвестиційні стратегії, планувати логістичні операції та оцінювати ризики ЗЕД.

Роль міжнародної інформаційної діяльності

1. **Підтримка зовнішньоекономічних рішень підприємств** – дозволяє оцінювати ринкові можливості, обирати цільові ринки, визначати конкурентні переваги та ризики.

2. **Сприяння розвитку торгівлі та інвестицій** – забезпечує підприємства, банки та державні органи актуальною інформацією про міжнародні угоди, тарифні та нетарифні обмеження, валютні курси.

3. **Зменшення ризиків ЗЕД** – на основі інформації про політичні та економічні зміни, валютні коливання, дії конкурентів можна передбачати і запобігати можливим втратам.

4. **Формування міжнародних зв'язків і співпраці** – обмін інформацією сприяє встановленню контактів з потенційними партнерами, участі в міжнародних проектах та виставках, укладанню контрактів і угод.

Приклад міжнародної інформаційної діяльності

Компанія, що експортує сільськогосподарську продукцію до ЄС, використовує міжнародну інформаційну діяльність наступним чином:

- ✓ збирає дані про ціни на ринку, вимоги до сертифікації та санітарні норми;
- ✓ аналізує конкурентів та оцінює попит;
- ✓ обмінюється інформацією через торгово-промислову палату і професійні платформи;
- ✓ на основі отриманих даних формує стратегію ціноутворення та план логістики.

Міжнародна інформаційна діяльність є **невід'ємною складовою ефективного функціонування ЗЕД**, оскільки вона забезпечує підприємства і державу достовірними, систематизованими та актуальними даними, що дозволяє ухвалювати стратегічні і тактичні рішення у глобальному економічному середовищі.

3. Поняття міжнародної інформації

Міжнародна інформація – це комплекс даних, відомостей, аналітичних матеріалів та знань, що циркулюють між державами, міжнародними організаціями, підприємствами та іншими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) і використовуються для прийняття управлінських, стратегічних та тактичних рішень у сфері міжнародного бізнесу. Вона відображає стан зовнішніх ринків, конкурентне середовище, законодавчі, політичні, економічні, технологічні та соціальні чинники, які впливають на діяльність суб'єктів ЗЕД.

Основні характеристики міжнародної інформації

1. **Транскордонність.** Міжнародна інформація поширюється через національні кордони та використовується в різних країнах. Вона є універсальною та одночасно адаптованою до потреб конкретних суб'єктів міжнародної економічної діяльності. Наприклад, інформація про світові ціни на нафту або сільськогосподарську продукцію є однаково актуальною для експортерів, імпортерів і фінансових інституцій різних держав.

2. **Системність і структурованість.** Інформація організовується за певними критеріями: по видах товарів і послуг, регіонах ринку, типах суб'єктів ЗЕД, ризиках або інвестиційних можливостях. Така систематизація забезпечує швидкий доступ до необхідних даних та спрощує процес їхнього аналізу.

3. **Актуальність і достовірність.** Міжнародна інформація повинна бути своєчасною, перевіреною та релевантною для прийняття рішень. Неповні або застарілі дані можуть призвести до помилок у плануванні, збитків або втрати конкурентних переваг. Наприклад, інформація про зміну тарифів, квот або валютних курсів є критично важливою для правильного розрахунку собівартості імпортного товару.

4. **Комплексність.** Міжнародна інформація охоплює різні аспекти міжнародного бізнесу: економічні, політичні, юридичні, технологічні, соціальні та культурні чинники. Це дозволяє підприємствам формувати **цілісне уявлення про зовнішні ринки** та приймати стратегічно обґрунтовані рішення.

Види міжнародної інформації

1. **Комерційна інформація** – включає дані про ціни, попит і пропозицію, конкуренцію, потенційних партнерів та канали збуту. Приклад: аналітичний звіт про ціни на електроніку у країнах ЄС.

2. **Конфіденційна інформація** – стратегічні плани, комерційні секрети, інтелектуальна власність, які обмежуються у доступі і регулюються міжнародними угодами.

3. **Аналітична інформація** – оцінки, прогнози та дослідження щодо економічної, політичної та соціальної ситуації на зовнішніх ринках, які дозволяють планувати зовнішньоекономічну діяльність та інвестиції.

4. **Статистична інформація** – офіційні дані міжнародних організацій (ООН, Світовий банк, МВФ) та державних установ, що використовуються для аналітичних розрахунків та планування.

5. **Технічна та технологічна інформація** – знання про нові технології, стандарти якості, патенти, що важливі для інноваційної діяльності на зовнішніх ринках.

Роль міжнародної інформації у ЗЕД

1. **Підтримка управлінських рішень** – дозволяє підприємствам аналізувати ринкові тенденції, визначати цільові сегменти, розробляти стратегії входу на ринок і формувати конкурентні переваги.

2. **Зменшення ризиків ЗЕД** – забезпечує підприємства даними про політичні, економічні, валютні та комерційні ризики, що дозволяє запобігати втратам і фінансовим збиткам.

3. **Сприяння розвитку міжнародної торгівлі та інвестицій** – дає змогу оцінювати можливості партнерства, інвестиційні перспективи, дотримання міжнародних стандартів та регуляторних вимог.

4. **Інформаційна підтримка державної політики** – міжнародна інформація використовується для формування зовнішньоекономічної політики, визначення пріоритетних галузей експорту та імпорту, а також для контролю за дотриманням міжнародних зобов’язань.

Приклад використання міжнародної інформації

Компанія, яка експортує продукти харчування до країн ЄС, використовує міжнародну інформацію таким чином:

- ✓ аналізує статистичні дані про споживчі вподобання;
- ✓ вивчає вимоги щодо сертифікації та стандарти якості;
- ✓ оцінює конкурентів і ціни на аналогічні товари;
- ✓ отримує дані про транспортні маршрути та митні платежі;
- ✓ на основі цього формує стратегію ціноутворення та план логістики, що забезпечує ефективний вихід на зовнішній ринок.

4. Предмет міжнародних інформаційних відносин

Предмет міжнародних інформаційних відносин – це ті відомості, дані, знання, аналітичні матеріали та інформаційні ресурси, навколо яких формуються взаємодія та обмін між суб'єктами міжнародної економічної діяльності. Іншими словами, це те, що **об'єднує різні країни, компанії, організації та державні інститути в процесі обміну інформацією** з метою забезпечення ефективного функціонування зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД).

Предмет міжнародних інформаційних відносин охоплює **всі сфери, які впливають на міжнародний бізнес**, включаючи економічну, правову, фінансову, технологічну, політичну та соціокультурну інформацію.

Основні складові предмета міжнародних інформаційних відносин

1. **Економічна інформація.** Включає дані про світові ринки, обсяги виробництва та споживання, ціни на товари і послуги, попит та пропозицію, конкурентне середовище, валютні курси та інвестиційні можливості.
   - ✓ Приклад: інформація про обсяги експорту пшениці в різні країни світу, зміни світових цін на нафту чи оцінка платоспроможності потенційного імпортера.
2. **Правова інформація.** Містить дані про міжнародні угоди, стандарти та правила зовнішньоекономічної діяльності, митні режими, ліцензування, сертифікацію, санкції, обмеження та міжнародне законодавство.
   - ✓ Приклад: норми Віденської конвенції ООН про міжнародну купівлю-продаж товарів або митні правила ЄС.
3. **Фінансова інформація.** Включає валютні курси, умови кредитування, страхування міжнародних операцій, платіжні механізми, фінансові ризики та інвестиційні показники.
   - ✓ Приклад: курси долара та євро для планування імпортних закупівель, дані про інвестиційний рейтинг країни або відсоткові ставки на міжнародні кредити.
4. **Технологічна та інноваційна інформація.** Охоплює дані про нові технології, виробничі процеси, стандарти якості, патенти, ліцензії та інноваційні рішення, які впливають на конкурентоспроможність підприємств.

✓ Приклад: нові технології пакування харчових продуктів або електронних компонентів, які забезпечують відповідність міжнародним стандартам.

5. **Політична та соціокультурна інформація.** Містить відомості про політичну стабільність держави, соціальні настрої населення, культурні особливості та інституційні фактори, що впливають на зовнішньоекономічну діяльність.

✓ Приклад: аналіз політичних ризиків при виході на новий ринок або вивчення культурних особливостей для адаптації маркетингових стратегій.

Роль предмета міжнародних інформаційних відносин

1. **Об'єднує суб'єктів міжнародних відносин.** Предмет є основою для взаємодії між державами, міжнародними організаціями, підприємствами та науковими установами, створюючи спільний інформаційний простір.

2. **Забезпечує основу для прийняття рішень.** Аналіз предмету дозволяє приймати управлінські та стратегічні рішення щодо виходу на нові ринки, оцінки ризиків, вибору партнерів і форм здійснення ЗЕД.

3. **Сприяє формуванню ефективної міжнародної інформаційної політики.** Держава та підприємства на основі предмету відносин визначають пріоритетні канали обміну інформацією, стандарти збору та використання даних, створюють умови для безпечного та ефективного функціонування ЗЕД.

Приклад предмета міжнародних інформаційних відносин

Компанія, що планує експортувати меблі до країн ЄС, розглядає такі дані як предмет міжнародних інформаційних відносин:

✓ ціни конкурентів на аналогічні товари;
✓ митні тарифи та квоти;
✓ стандарти сертифікації меблів та вимоги до матеріалів;
✓ політичні та економічні умови країни-імпортера;
✓ транспортні маршрути та вартість доставки;
✓ культурні переваги споживачів.

На основі цієї інформації підприємство встановлює контакт із потенційними партнерами, планує виробництво та логістику, визначає цінову політику і формує маркетингові стратегії.

П**редмет міжнародних інформаційних відносин** охоплює всі види даних і знань, необхідних для ефективної зовнішньоекономічної діяльності, забезпечує основу для обміну інформацією та сприяє прийняттю обґрунтованих стратегічних і тактичних рішень у глобальному бізнес-середовищі.

5. Об'єкти та суб'єкти міжнародних інформаційних відносин

Міжнародні інформаційні відносини формуються на базі **конкретних об'єктів та суб'єктів**, які беруть участь у процесі створення, обміну, обробки

та використання міжнародної інформації. Для ефективного функціонування зовнішньоекономічної діяльності необхідно чітко визначати **хто є активним учасником (суб'єктом)**, а **що саме стає предметом обміну (об'єктом)** у цих відносинах.

Об'єкти міжнародних інформаційних відносин

Об'єктами міжнародних інформаційних відносин є **ресурси, дані, знання та відомості**, що циркулюють у глобальному економічному середовищі і використовуються для прийняття рішень у сфері ЗЕД. Основні категорії об'єктів включають:

1. **Економічні об'єкти**

✓ Статистичні дані про виробництво, попит і пропозицію, ціни, обсяги експорту та імпорту, інвестиційні можливості.

✓ Приклад: звіти Світового банку про динаміку ВВП різних країн, дані про ринок праці та виробничі потужності підприємств.

2. **Правові об'єкти**

✓ Міжнародні договори, стандарти, ліцензії, сертифікати та інші нормативні документи.

✓ Приклад: Віденська конвенція ООН про міжнародну купівлю-продаж товарів, правила сертифікації продукції ЄС.

3. **Фінансові об'єкти**

✓ Дані про валютні курси, кредити, фінансові ризики, умови страхування, платіжні механізми та інвестиційні показники.

✓ Приклад: інформація про коливання курсу долара США та євро, доступність фінансування зовнішньоекономічних проектів.

4. **Технологічні об'єкти**

✓ Інновації, технології, патенти, стандарти якості, науково-технічні розробки.

✓ Приклад: інформація про нові методи виробництва електроніки, стандарти безпеки та екологічні вимоги.

5. **Політичні та соціокультурні об'єкти**

✓ Відомості про політичну стабільність, соціальні настрої, культурні особливості, інституційні фактори.

✓ Приклад: аналітичні дані про політичні ризики у країнах-імпортерах, соціокультурні уподобання споживачів.

Об'єкти є **основою для аналізу та прогнозування**, створюючи підґрунтя для прийняття стратегічних рішень підприємствами та державами у сфері ЗЕД.

Суб'єкти міжнародних інформаційних відносин

Суб'єкти – це **учасники, які створюють, обробляють, передають та використовують інформацію** у міжнародній економічній діяльності. До основних суб'єктів відносяться:

1. **Державні органи та інституції**

✓ Міністерства економіки, торгово-промислові палати, митні та фінансові органи, агентства інвестиційного розвитку.

- ✓ Функції: збір та поширення інформації, регулювання зовнішньоекономічної діяльності, контроль за дотриманням стандартів і законодавства.
- ✓ Приклад: Міністерство закордонних справ та Міністерство економіки України надають підприємствам аналітичні матеріали щодо зовнішньоекономічної політики, міжнародних санкцій та умов експорту.

2. **Міжнародні організації**

- ✓ ООН, Світовий банк, МВФ, Світова організація торгівлі (СОТ) та регіональні організації (ЄС, НАФТА, АСЕАН).
- ✓ Функції: надання статистичних даних, аналітики, стандартів, нормативів та рекомендацій для міжнародної торгівлі і інвестицій.
- ✓ Приклад: СОТ забезпечує дані про торговельні обмеження, митні тарифи та дисбаланси між країнами.

3. **Комерційні суб'єкти**

- ✓ Підприємства, корпорації, банки, страхові компанії, консалтингові та аналітичні фірми.
- ✓ Функції: збір та аналіз ринкової інформації, оцінка конкурентів, планування стратегій виходу на зовнішні ринки.
- ✓ Приклад: компанія-експортер аналізує ринок ЄС через платформи B2B і комерційні бази даних, готує власні звіти для стратегічного планування.

4. **Наукові та дослідницькі установи**

- ✓ Вищі навчальні заклади, науково-дослідні інститути, центри прикладних досліджень.
- ✓ Функції: створення аналітичних матеріалів, прогнозів, методик аналізу ринків, інноваційних рішень.
- ✓ Приклад: дослідницькі центри готують аналітичні звіти про потенціал ринку відновлюваних джерел енергії у різних країнах.

5. **Цифрові платформи та інформаційні сервіси**

- ✓ Онлайн-бази даних, аналітичні платформи, системи електронного обміну інформацією.
- ✓ Функції: забезпечення доступу до великих масивів міжнародної інформації в режимі реального часу, автоматизація збору та аналізу даних.
- ✓ Приклад: платформи Statista, Bloomberg, Trading Economics надають дані про економіку, ринки та валютні курси.

Взаємодія об'єктів і суб'єктів

У міжнародних інформаційних відносинах **об'єкти і суб'єкти перебувають у тісній взаємодії**:

- ✓ суб'єкти збирають і обробляють об'єкти інформації;
- ✓ інформаційні об'єкти стають основою для прийняття рішень і стратегічного планування;
- ✓ ефективна взаємодія забезпечує зменшення ризиків, підвищення конкурентоспроможності та оптимізацію зовнішньоекономічної діяльності.

Об’єкти та суб’єкти міжнародних інформаційних відносин формують **повноцінну систему інформаційного забезпечення ЗЕД**, де об’єкти є носіями знань і даних, а суб’єкти – активними учасниками їхнього створення, обміну та використання. Це дозволяє забезпечити ефективну, безпечну та стратегічно обґрунтовану діяльність підприємств та держав у міжнародному бізнес-середовищі.